

20. 5. 2024

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nad čím se zamyslet než se rozhodnete sepsat závěť...

Většina z nás už ví, že závěť je dobrý způsob, jak předejít budoucím sporům v rodině. Nikdo z nás nechce, aby hodnotný majetek či vybudovaná firma byly příčinou rozkolu mezi našimi blízkými. Na co si dát ale při její přípravě pozor? A jaké další dokumenty můžete sepsat, abyste ochránili své děti nebo vlastní zájmy? Důvodů k sepsání závěti je mnoho – zákonná dědická posloupnost téměř nikdy nemůže vyhovovat našim konkrétním potřebám a přáním. Zákon také nebere ohledy například na citové vazby ke konkrétním věcem z pozůstalosti nebo třeba na schopnosti dětí pokračovat v rodinném podnikání.

Pro blízké je proto vždy úlevou, když se mohou spolehnout na přání zůstavitele. Zároveň je vždy lepší být raději připraven a závěť si sepsat bez ohledu na věk. Protože právě ve chvílích kdy se stanou naprosto nepředvídatelné situace je pro rodinu lepší znát přání zůstavitele než se přít o dědictví.

Závěť je možné sepsat vlastní rukou nebo si ji sepsat u notáře formou notářského zápisu a uložit k němu do úschovy. Výhody notářského zápisu jsou zřejmé – notář odchytí případné problémy závěti a rovnou ji zapíše do elektronické evidence, aby byla kdykoliv nalezena.

V případě potřeby je možné závěť kdykoliv zrušit buď sepsáním nové závěti, nebo jejím odvoláním. Průběžná aktualizace závěti je rovněž velmi důležitá a doporučuje se pravidelně.

Co když chci mít větší jistotu?

Pokud chcete mít větší jistotu toho, kdo bude Vaším dědicem, je možné využít institutu dědické smlouvy. Přestože není v praxi zdaleka tak často využívaná jako závěť, má své nesporné výhody. Jde o smlouvu uzavřenou ve formě notářského zápisu, kterou uzavírají dvě strany a nemůže být následně bez souhlasu obou stran změněna či zrušena. To je právě její velkou výhodou, neboť poskytuje zůstaviteli maximální jistotu v tom, kdo bude jeho dědicem.

Další velkou výhodou dědické smlouvy je to, že může být uzavřena jako úplatná. Může tak být ideálním řešením pro osoby, které chtějí mít jistotu, že nezůstanou na starší bez zaopatření. Úplata může mít maximální stanovenou částku, může být sjednána jednorázově nebo formou pravidelných plateb. Může navíc spočívat i v zajištění péče.

Dědická smlouva navíc bude mít vždy přednost před závětí (i pokud byla závěť sepsána později!). Dá se tak touto smlouvou ošetřit např. situace, kdy by si zůstavitel na sklonku života rozmyslel okruh svých dědiců a pod tlakem chtěl podepsat na poslední chvíli jinou závěť.

Jak je to s ochranou nepominutelných dědiců?

Mezi nepominutelné dědice patří pouze děti bez ohledu na jejich věk. Zletilé dítě zůstavitele má vždy nárok na jednu čtvrtinu zákonného dědického podílu, nezletilé dítě na tři čtvrtiny. Pokud děti

zůstanou v závěti pominuty, budou mít právo na vyplacení jejich povinného dílu v penězích.

Co když ale nechcete děti z dědění úplně vyloučit, jen byste rádi, aby dědictví případně nabyly až v jejich dospělosti? Je totiž možné, že když si člověk rozmyslí, jak by chtěl pro případ smrti uspořádat svůj majetek, narazí na problémy - na místě jsou například obavy, co se stane s vybudovanou firmou nebo nemovitým majetkem, pokud mezi dědici budou i nezletilé děti.

Spoluvlastnictví partnera či manžela s nezletilými dětmi bude totiž vždy velmi omezující. Nemovitý majetek ve vlastnictví nezletilého nemůžete prodat nebo pronajmout bez souhlasu soudu. Rodinná firma ve spoluvlastnictví nezletilého dítěte bude omezena názory opatrovníka. Partner nebo manžel se tak může ocitnout v patové situaci, kdy na jednu stranu potřebuje disponovat s majetkem, rozvíjet podnikání a generovat zisk, nicméně musí u toho brát ohledy na opatrovnický soud.

Závětí nelze děti jakožto nepominutelné dědice zcela opomenout. Jak ale děti jakožto nepominutelné dědice nezkrátit o jejich část dědictví a zároveň udržet chod rodinného majetku do jejich dospělosti jen na druhém z manželů či partnerů?

Cílem těchto úvah není v žádném případě snaha dětem ubrat z jejich práva na dědictví. Cílem je jen ošetřit dopady nečekaných událostí na celou rodinu, zajistit právo druhého z manželů nebo partnerů rozhodovat v zásadních věcech sám bez soudu a udržet majetek pro děti na pozdější dobu.

Zákon je v tomto směru nicméně poměrně rigidní a nenabízí přímou cestu, jak výše uvedeného dosáhnout. Možnosti v takovém případě mohou být svěřenské fondy, nicméně ty mají řadu nevýhod. Jsou i další možnosti jak co nejvíce eliminovat patové rodinné situace a zásahy třetích osob a soudů. Pro každý konkrétní případ je však třeba vymyslet řešení, které bude po všech směrech odpovídat potřebám rodiny. Standardně je potřeba konzultace a domluva na konkrétních parametrech. Následně lze vymyslet postup, který společně se závětí zajistí nejvyšší možný komfort, kterého lze v současné chvíli s přísnou úpravou dědického práva docílit.

Na co ještě nezapomenout?

Pokud uvažujete nad tím, jak sepsat závěť, je na místě zamyslet se i nad dalšími možnostmi, kterými člověk může ochránit své blízké i své vlastní zájmy. Klientům vždy doporučujeme sepsat tzv. předběžné prohlášení, které řeší situaci, kdy člověk není dočasně schopen spravovat své záležitosti. Jedná se např. o případ dlouhodobého kómatu nebo jiné neschopnosti právně jednat.

Předběžným prohlášením je možné stanovit opatrovníka, a to i zvláště několik opatrovníků pro jiné záležitosti. Například pro chod obchodní společnosti, pro rozhodování o zdravotním stavu, pro správu rodinného majetku apod. Pro naprosto nepředvídatelné případy jde touto listinou ošetřit snazší rozhodování blízkých osob a ochranu Vašich zájmů.

Řada lidí má také obavy, kdo by se staral o děti v případě, že by došlo k tragické události a o děti se nemohl starat ani jeden z rodičů. I takovou listinu lze sepsat a lze v ní vyjádřit přání, kdo má případně o děti pečovat, příp. koho si naopak rodiče nepřejí, aby měl dítě v péči.

Závěr

Přemýšlení o porřízení pro případ smrti je velice komplexní záležitost. Občanský zákoník dává velmi široké možnosti, jak zajistit přání zůstavitele. Pokud si nejste jistí jak vše zhodnotit a sepsat, obraťte se na advokáta nebo na notáře, kteří Vám se vším rádi pomohou.

JUDr. Kateřina Krahulíková,
advokátka

Z/C/H Legal v.o.s., advokátní kancelář

Národní 973/41
110 00 Praha 1

Tel.: +420 225 020 500

Fax: +420 225 020 555

e-mail: office@zchlegal.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)